

- สุนัขตัวแรก เงินรางวัล

- ทบทวนระเบียบหลักเกณฑ์ของ การยื่นที่ปี ๑๐ ตามเข้าใจในบทของเด็ก ปี ๗๐.

- โสภิตา / ศาสตราจารย์ / จุฬาลงกรณ์

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การ์ตูนเป็นสื่อที่จำลองความนึกคิดของบุคคลหรือจำลองสถานการณ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนทั่วไป การ์ตูนทำให้คนเข้าใจถึงความคิด เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความขบขันและเพลิดเพลิน การ์ตูนมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนเรามากโดยเฉพาะเด็ก ๆ ซึ่งจะได้เห็นได้จากสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนเสื้อผ้า เครื่องเขียนแบบเรียน เป็นต้น ล้วนแต่มีภาพการ์ตูนประกอบอยู่ด้วยแทบทั้งนั้น เด็ก ๆ มักชอบวาดภาพการ์ตูนเสมอ เอลิส (Elise 1954 : 478-479) กล่าวว่า "เด็กผู้ชายชอบวาดการ์ตูนมากกว่าเด็กผู้หญิง เด็กผู้หญิงมักจะนำเอาภาพการ์ตูนที่พอใจไปประกอบสิ่งที่เขาสนใจซึ่งจะทำให้เขาเกิดความพอใจและเป็นการสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดความสุข" นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายคนมีความเห็นว่าการการ์ตูนมีคุณค่าในการศึกษา เพราะการ์ตูนมีลักษณะที่เร้าใจและดึงดูดความสนใจ ความสวยงามและความน่ารักของการ์ตูนทำให้เด็กเกิดความประทับใจสนใจที่จะติดตาม ดังนั้นการนำการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอน ถ่ายทอดความรู้ความคิดให้กับเด็กนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ปัจจุบันการ์ตูนใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนมากที่สุดเป็นต้นว่า ใช้ประกอบการเขียนกระดานดำ จัดนิทรรศการ ใช้ในการโฆษณา แผนภูมิ ครูเป็นจำนวนมากได้รับประโยชน์จากการใช้การ์ตูนประกอบการสอนวิชาต่าง ๆ เมน (Main 1954 : 506-507) กล่าวว่า "ครูสอนภาษา ครูพลศึกษา ได้รับประโยชน์จากการใช้การ์ตูนประกอบการสอนอย่างมาก จึงมีการใช้ภาพการ์ตูนในวิชาต่าง ๆ เช่น วรรณคดี สังคมศึกษา และวิชาอื่น ๆ อีกมาก" ครูที่มีประสิทธิภาพโดยทั่วไปถือว่าภาพการ์ตูนเป็นสื่อการสอนที่สมบูรณ์แบบอย่างหนึ่ง (Brackman 1956 : 268)

จากการศึกษาของเลปติช (Leptich อ้างถึงในสุวิชัย แทนนีน 2517 : 10) ซึ่งทำการสำรวจการใช้การ์ตูนประกอบการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า

1. ครูทุกคนกล่าวว่ามีความพอใจในประโยชน์ของการใช้การ์ตูนในการสอน
2. นักเรียนร้อยละ 97 ชอบครูที่สอนโดยใช้การ์ตูน

3. การ์ตูนมีประโยชน์มากที่สุดสำหรับครูที่สอนสังคม ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์
4. ประโยชน์ของการ์ตูนคือเป็นภาพประกอบ ดึงดูดความสนใจ เป็นสิ่งเร้า ให้ความชัดเจน เน้นและทำให้เกิดอารมณ์ขัน
5. ในทุกชั้นเรียนจะพบว่ามึ้นักเรียนที่สามารถช่วยครูจัดเตรียมการ์ตูนเพื่อใช้ในชั้นเรียนได้ นักเรียนที่ถูกสำรวจร้อยละ 89 รู้สึกว่าต้องมีผู้ที่มีความสามารถในการเขียนการ์ตูนอยู่ในชั้นเรียนของตน
6. ทั้งครูและนักเรียนเห็นพ้องต้องกันว่าพอใจหนังสือที่มีการ์ตูนเป็นภาพประกอบ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ลงความเห็นว่างานการ์ตูนมีคุณค่าทางการศึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะการ์ตูนมีคุณสมบัติที่จะช่วยดึงดูดและเร้าความสนใจของเด็กอย่างเห็นได้ชัด ความสะอาดตาของการ์ตูนจะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นไม่เบื่อง่าย ถ้าเราต้องการเขียนข้อความบางอย่างให้เด็กอ่าน ถ้าเปลี่ยนมาเป็นการวาดภาพการ์ตูนเด็กจะสนใจและเข้าใจได้ดีกว่า (Kinder 1950 : 150-153)

โซเนส (Sones 1944 : 238-239) พบว่า การใช้การ์ตูนประกอบการเรียนการสอนจะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่าการสอนด้วยบทเรียนธรรมดา นอกจากนั้นยังช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น ครูอาจนำเอาการ์ตูนที่ไม่มีคำบรรยายมาให้เด็กเขียนคำบรรยายที่เหมาะสมกับภาพหรือบรรยายภาพด้วยปากเปล่าซึ่งจะมีประโยชน์ในการแต่งเรื่องสั้นและฝึกให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นด้วย

รัชณี ศรีไพรวรรณ (2508 : 528-540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของเด็กกับรูปภาพพบว่า เด็กที่อยู่ในระดับประถมศึกษาไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลายก็ตาม โดยส่วนรวมแล้วจะชอบภาพที่น่าตื่นตาตื่นใจ สีสวยสด เด็กเล็กชอบภาพโตสะกดคา โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเหมือนจริง ส่วนเด็กโตชอบภาพเลียนแบบของจริงและสีเหมือนจริง สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลายรูปภาพอาจมีขนาดเล็กลงก็ได้แต่สมควรเป็นจริงตามธรรมชาติ

เฟรนซ์ (French 1952 : 90-95) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ภาพสำหรับเด็กควรเป็นภาพง่าย ๆ ชัดเจน เด็กยิ่งเล็กเท่าใดก็ยิ่งต้องใช้ภาพประกอบง่าย ๆ มากขึ้นเท่านั้น อาจเขียนเป็น

ลายเส้นเฉพาะลักษณะที่เด่นจริง ๆ ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ นั้นค่อย ๆ เพิ่มความวัยและพัฒนาการของเด็ก ภาพสีจะได้รับความนิยมมากกว่าภาพขาวดำ

วิปเปิล (Wipple 1953 : 262-269) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจภาพของเด็กไว้ว่า เด็กจะสนใจภาพที่ไม่มีรายละเอียดซับซ้อน ภาพสีจะได้รับความนิยมมากกว่าภาพขาวดำ ภาพขนาดใหญ่จะได้รับความนิยมมากกว่าภาพขนาดเล็ก หนังสือที่มีภาพประกอบมากได้รับความนิยมมากกว่าหนังสือที่มีภาพประกอบน้อย และภาพที่มีเนื้อหาตรงกับหัวเรื่องจะได้รับความนิยมมากกว่าภาพที่มีเนื้อหาไม่ตรงกับหัวเรื่อง

จากการศึกษาและวิจัยของนักการศึกษาต่างที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าเด็กชอบภาพการ์ตูน ชอบภาพเขียนที่ง่าย ๆ มากกว่าภาพถ่าย และชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ แต่ภาพการ์ตูนจะมีคุณค่าทางการศึกษามากเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของการ์ตูนด้วย การ์ตูนที่มีคุณภาพดีจึงจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ ช่วยเราใจให้ติดตาม ดังนั้นในการจัดหาภาพการ์ตูน การกำหนดลักษณะของภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการรับรู้ของนักเรียน "แบบ" จึงนับเป็นลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการชอบหรือไม่ชอบของนักเรียนมากที่สุด นักการศึกษาหรือนักจิตวิทยามีความเห็นที่ว่า "ภาพที่เด็กชอบและมีความสนใจ ย่อมมีส่วนชักจูงให้เข้าใจบทเรียนนั้นไปด้วยและทำให้ผลการเรียนรู้ดีขึ้น (สุวิษณ์ 2517 : 2)

สมักร ผลจำรูญ (2522 : 24-25) ได้สรุปรูปแบบของภาพการ์ตูนไว้ดังนี้ รูปแบบของภาพการ์ตูนไม่ว่าจะเป็นการ์ตูนธรรมดา (Cartoon) หรือการ์ตูนเรื่อง (Comics) ก็ตาม ถ้าพิจารณาตามคตินิยมทางศิลปะของนักเขียนการ์ตูนแล้ว จะพบว่ามีลักษณะใหญ่ ๆ อยู่ 2 ลักษณะคือ

1. ลักษณะเลียนของจริง (Realistic Type) เป็นการเขียนภาพให้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงธรรมชาติทั้งในเรื่องสัดส่วน รูปร่าง ลักษณะท่าทางและสภาพแวดล้อม ภาพแบบนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงมาก แต่ไม่ถึงกับเป็นภาพวาดเหมือนจริง
2. ลักษณะล้อของจริง (Cartoon type) เป็นภาพที่เขียนให้บิดเบือนไปจากความเป็นจริงเน้นเฉพาะลักษณะที่เด่น ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะให้เป็นการล้อเลียน สร้างอารมณ์ขัน

จากการศึกษานี้ทำให้เราได้ตระหนักว่า ทักษะวัสดุประกอบการสอนนั้นจะต้องออกแบบสร้าง ขึ้นโดยคำนึงถึงผลการค้นคว้าทดลองและผลการเรียนรู้จากภาพต่างแบบกัน เพื่อที่จะให้การเรียน การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เด็กปัญญาอ่อนหรือเด็กที่มีระดับสติปัญญาค่ำคือ เด็กที่มีระดับสติปัญญาค่ำกว่า 80 ลงมา ซึ่ง จำแนกระดับสติปัญญาตามเกณฑ์ของเทอร์แมน เด็กที่มีระดับสติปัญญาถึงขั้นที่จะรับการศึกษาค้น (Educable Mentally Retarded) มีระดับสติปัญญาาระหว่าง 50 ถึง 70 เด็กปัญญาอ่อนเป็น ผู้ที่ไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้เท่ากับเด็กปกติ สรุพบาเหตุผลไม่ค่อยเป็น ลืมง่าย มี ช่วงความสนใจที่สั้นมาก ไม่สามารถเรียนได้มากมายหลายเรื่องเท่ากับเด็กปกติ มีความสามารถจำกัด ดังนั้นเพื่อที่จะให้เด็กปัญญาอ่อนมีความรู้ มีทักษะเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติด้วยเดียวกัน การ สอนเด็กปัญญาอ่อนจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะทำให้การเรียนการสอนได้เนื้อหาวิชาได้มากที่สุด และใช้ เวลายน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

บาวลีย์ (Bowley 1969 : 461) กล่าวว่า "เด็กปกติไปโรงเรียนเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาความคิดความสามารถและเรียนรู้ทักษะทางสังคมให้มากขึ้น แต่เด็กปัญญาอ่อนไปเรียนเพื่อ ฝึกช่วยตัวเอง เรียนรู้ความจำเป็นในการดำรงชีวิต"

ศรียา นิยมธรรม (2520 : 221-223) ได้เสริมว่า "เด็กปัญญาอ่อนไม่สามารถ เรียนได้ตามหลักสูตรของเด็กธรรมดาได้ จึงจำเป็นต้องจัดวิชาเรียนให้เท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึง ความสามารถที่เด็กจะก้าวไปถึง"

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนต้องเป็นไปในลักษณะรูปธรรม ใน ระดับความสามารถที่เด็กจะเข้าใจได้ ต้องมีรูปภาพเป็นสื่อเร้าให้เกิดความสนใจในการเรียน การสอนตลอดเวลา มิฉะนั้นเด็กจะหมดความสนใจ ในการซ่อมเสริมเด็กปัญญาอ่อนมักใช้วิธีให้เล่าเรื่อง อ่านเรื่องที่นำสนใจให้เด็กฟัง หรือให้ดูรูปที่อาจก่อให้เกิดความคิดที่จะเล่าเรื่อง เช่น รูปที่คัดจาก นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ปฏิทิน ฯลฯ รูปที่นำมาใช้นั้นควรเป็นสิ่งที่จะช่วยเร้าให้เด็กเกิดความสนใจ

"โสตทัศนวัสดุ ช่วยให้เกิดความจำ จำได้นาน มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ใช้เวลาน้อยลง ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนและผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เอง" เอคการ์ เดล (Edgar Dale 1950 : 53)

ดังนั้นไอศทัศน์วัสดุ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การศึกษาของคนปัญญาอ่อนค่าเงินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ว่างไว้ได้ แต่การเรียนการสอนเด็กปัญญาอ่อนจะได้ผลดีเพียงใดนั้นจำเป็นต้องอาศัยไอศทัศน์อุปกรณ์ที่มีคุณภาพด้วย เพราะการสอนเด็กปัญญาอ่อนซึ่งเป็นคนขาดพัฒนาการทางด้านสมองทำให้การเรียนรู้อุปกรณ์ตรงในชีวิตประจำวันมีน้อยมาก สิ่งที่ต้องเรียนรู้จึงมีมากกว่าเด็กปกติ ทั้งประสาทสัมผัสของคณาปัญญาอ่อนยังมีน้อยกว่าคนปกติอีกด้วย ไอศทัศน์วัสดุจึงมีใช้เพียงแต่เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปัญญาอ่อนให้ดีขึ้นเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนเด็กปัญญาอ่อน

ด้วยเหตุนี้การศึกษาภาพการ์ตูนลักษณะใดจึงจะเหมาะสมและสามารถสร้างความเข้าใจให้กับเด็กปัญญาอ่อนได้มากที่สุดนั้น จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของการ์ตูนเรื่องที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของเด็กปัญญาอ่อน

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปัญญาอ่อนจะมีความเข้าใจในการฟังเมื่อดูการ์ตูนเรื่องลักษณะล้อของจริง ดีกว่าการ์ตูนเรื่องลักษณะเลียนของจริง

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนปัญญาอ่อนระดับทองจะสอนได้ซึ่งมีระดับสติปัญญาระหว่าง 50-70 จำนวน 86 คน จากโรงเรียนปัญญาพิการ
2. ลักษณะของการ์ตูนที่จะศึกษาจะพิจารณาใน 2 ลักษณะได้แก่ การ์ตูนสี่ลักษณะเลียนของจริงและการ์ตูนสี่ลักษณะล้อของจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การ์ตูนสี่ลักษณะเลียนของจริง หมายถึงการ์ตูนที่เขียนขึ้นในลักษณะที่เลียนแบบความเป็นจริงหรือมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด มีรายละเอียดมาก การให้สี เป็นไปตามธรรมชาติ

2. การ์ตูนสัญลักษณ์ของจริง หมายถึงการ์ตูนที่เขียนในลักษณะง่าย ๆ เน้นลักษณะเด่น อาจมีรูปร่างหรือรูปทรงที่ผิดไปจากธรรมชาติบ้าง แต่ยังคงมีเค้าโครงของความเป็นจริง ให้อารมณ์ที่สนุกสนาน คล้อยตาม การให้สีเป็นไปตามธรรมชาติบ้างและอาจผิดเพี้ยนไปบ้างตามความสวยงามและเหมาะสม

3. เด็กมัธยมศึกษาอ่อน หมายถึงเด็กที่มีระดับสติปัญญาค่ากว่า 80 และในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีระดับสติปัญญาระหว่าง 50 ถึง 70

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงลักษณะของการ์ตูนที่เหมาะสมสำหรับเด็กมัธยมศึกษาอ่อน
2. เป็นแนวทางในการนำลักษณะของการ์ตูนมาปรับปรุง และจัดทำหนังสือ แบบเรียนแบบฝึกหัด หนังสืออ่านประกอบ และสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดนิทรรศการและป้ายนิเทศ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาอ่อน